

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 116.

Constanța, Duminică 23 Aprilie 1895.

20 bani număr

Constanța 23 Aprilie 1895.

Politică de drum de fer românească

II.

Atâtea critici am văzut îndreptate contra sistemului vicios de exploatare, contra îngustimei de vederi cu care e administrată întreaga noastră rețea de căi ferate, dar pe niciunul această îngustime de vederi nu iese mai în relief ca pe linia dobrogeană, Constanța-Cernavoda.

Aci, dacă s'a priceput vre-o dată, s'a uitat cu desăvârșire rolul, menirea ce o are drumul de fer într-o țară, — scopul pentru care statul și-a impus sacrificiul greu al rescumpărării acestei linii.

Singura idee ce preocupă pe conducătorii acestei exploatațiuni este profitul imediat și cât se poate mai mare, fără nici o privire la interesele generale ce drumul de fer e chemat a satisface; motiv pentru care Statul a luat din mâinile companiilor streine acest puternic instrument de impulsivitate al comerțului țării.

E posibil ca cu unificarea liniei să scăpăm de multe inconveniente, rămânând numai cele pur locale. Asupra acestora trebuie să insistăm, data fiind unilateralitatea de vederi a administrației locale.

Să ne explicăm.

Edilii Constanței au hotărât facerea unei linii ferate printre magazinele dela marginea de West a orașului, — s'au văzut în numărul trecut motivele pentru ce. Aceste magazine și această linie sunt menite a deservi necesitățile locale, pe cari nu le poate

satisface magazinele din port ale Direcției, fiind neaccesibile pentru carerele ce vin în oborul Constanței.

Acosta era atât de evident și se compoartă atât de bine cu natura lucrurilor, că numai un om care n'ar fi fost în viața lui în Constanța ar fi putut bănuși alt-ceva. Cu toate acestea iată ce răspunde la 1892 D-lu Ministru al Lucrărilor publice, la cererea ce i s'a făcut de a face o linie de garaj printre acele magazine:

„Pentru aceste motive (fiindcă s'ar scădea veniturile și așa destul de mici ale acestei linii) nu putem consimți la cererea „făcută ca atât mai mult ca magazinele căilor ferate sunt suficiente pentru întreținerea cerealelor ce vin cu calea ferată și nu se simte necesitatea de „înființarea altor noi magazine“.

Curat vorba ceea: unde dai și unde crapă! Noi nu ne-am descurajat de răspunsul d-lui ministru, știind că de multe ori tocmai adevărurile cele mai simple trebuie să facă incongruiturile cele mai ciudate, spre a apare evidente.

În mai multe rânduri, tot prin colonele acestui ziar, ne-a fost ușor să stabilim imposibilitatea concurenței de care se temeă onor: direcție a drumului de fer, fiindcă comercianții de produse nu sunt așa de naivi să-și îngroșe cheltuielile cu un încărcat și descărcat mai mult, plus taxa de vagon pe linia primăriei, numai de uritul magaziiilor C. F. „Dacă va fi cazul, cu atât mai

rau pentru direcția căii ferate,“ diceam în numărul dela 16 Aprilie 1892 al acestui ziar.

În fine, cu chiu cu vai, linia de garaj s'a făcut. Acum, aceleși dificultăți la punerea liniei în circulație! Pare-ca comerțul țării se face pentru protejarea și rentabilitatea șandramalelor din port, prefacute de direcție în magazinul de cereale! Pare-ca producătorii Dobrogei ar fi în ceva vinovați de nebunia prețului de rescumpărare a acestor șandramale!

În portul Braila nu se ia nici o centimă pentru punerea vagonelor în fața magaziiilor particulare din port, și, și acolo sunt Docurile Statului! Aci se pune o tacsă de 10 lei (Constanța-oraș și vice-versa 5 lei, Constanța-port 5 lei), adică o taxă de 31 lei și 60 de bani, în loc de 21.60 bani costul tarifar al unui vagon Cernavoda — Constanța-port. N'ar ajunge supra taxa Primăriei pentru încărcătorii ce ar avea ne-comercialul gust de a descărca marfa adusă pe linie în magazinele particulare?

Dar dacă — lucru se poate întâmpla chiar în iarna viitoare — magazinele direcției n'ar mai fi „suficiente“, și producătorii din Ialomița d. es. vor fi siliți a depune mărfurile în magazinele particulare din Constanța, veți lua și atunci cei 10 lei de vagon? Dictonul latin: *Quod licet ovi, non licet bovi*, ni se pare chiar aplicabil și aci.

Afacerea fiind la ministerul de interne care a semnalat onerositatea convenției propusă de Dir: C. F. și votată de consiliul comunal, să sperăm că greșala se va repara.

Das sind die Weisen die durch Irrthum zur Wahrheit reisen;

Die bei dem Irrthum baharren, Das sind die Narren.

Dice poetul Rückert.

P. GRIGORESCU.

In cestiunea Transilvănenilor DOBROGENI

In afară de cele ce s'au scris aci, directorul acestui ziar, stăruiind și pe altă cale spre a se da o deslegare acestei importante cestiuni, a primit mai deună și dela d-l Stefan Beloiu, deputatul colegiului al III-lea de Braila, o scrisoare, din care putem estrage următoarele pasaje:

„Scrisoarea d-tale din săptămâna trecută o am primit și am luat notă de conținutul ei; de asemenea am primit și două numere consecutive, din ziarul Constanța, în urma cărora am fost la Ministerul de Interne și la cel de Comerț și am vorbit în cestiunea împământenirii. Ambii ministri, în urma insistențelor ce am făcut mi-au promis că le va mai da un oșez-care timp, pentru a putea să și aducă actele necesare cu care să ceară recunoșterile de cetățeni români.»

„M'am interesat și mă interesez foarte mult de românii transilvăneni; am căutat chiar să se suprimă ordinul în cestiunea de care este vorba și să considere pe românii transilvăneni ca cetățeni, și să se poată bucura de drepturile civile și politice de și nefiind recunoscuți de corpurile legitime, dar nu s'a putut..... acestia să numai negligeze și să caute pe cât le este posibil a și procura actul de emigrare, sau, dacă le-ar fi imposibil, atunci actul de emigrare să-l înlocuiască cu un alt act în sensul următor: Să declare pe o colă de timbru de un leu cumcă fiind de mai mulți ani emigrați în România nu s'au bucurat de nici o protecțiune străină afară de cea Română și că renunță la ori-ce protecțiune străină.»

NB. «Românii transilvăneni să nu scape din vedere că pe lângă celelalte acte, cel mai important este actul de naștere»

Sunt mulți bărbați influenți, deputați și senatori, de origină transilvăneni, dar am preferat a ne adresa d-lui Stefan Beloiu, a cărui sentimente generoase pentru clasa de jos a țeranilor nu s'au consumat de flacărele unui prea ardent patriotism, ca multor altora din neamul românesc, contra căruia esclama nemuritorul Șincai, acum mai bine de o sută de ani: «Ci așa e firea Românilor aceluia cari din nimica apucă la ceva, pentru că Românii — mereu neamul meu, căci spun adevê-

rul — după-ce apucă la ceva, mai toți și uită de sine, și uită de neamul din care sunt prăsiți.»

Transilvănenii dobrogeni vor fi tot-d'a-una recunoscători d-lui Beloiu pentru nobilele sale stăruițe.

În numărul viitor vom publica instrucțiunile cum să se formeze actele, spre a scăpa populațiunea săracă de patriotismul unor patrioți engroșiști cari le ea numai pentru expedierea actelor făcute deja, câte 20—60 lei, contra a 70 de bani taxa recipiselor poștale ce o primesc în schimb.

D-nii Prefecții a Dobrogei, n'au nimic de despoierile ce le fac prin provincie unii emisari ai acestor patrioți! N'ar putea alcătui singuri niște formulare de cereri și acte, pe cari să le trimită notarilor, obligându-i a face și expedia asemenea acte pe prețuri mai omezoase?

Pentru d-l Ministru al Cultelor

În numărul 104 dela 29 Ianuarie a. c. am scris în coloanele acestui ziar următorul articol:

«IMORALITATE ȘI MIȘELIE»

Confratele nostru din Capitala, ziarul „Țara“, într-o lungă corespondență din Constanța, subscrisă „Arbi“ inserată pe pagina I-a numărului dela 14 corent, încheie acea corespondență cu un sub-titlu de „Asociație de birfitori“ din care estragem și reproducem următoarele grave destăinuirii:..... — „de accia e locul aici, ca să semnalez atenției publicului îndus în eróre, și miniștrilor mistificați de scrisori anonime, despre organizația camoristică a unei cinstite asociațiuni“.

„Este asociațiunea dobrogeană de birfitori, intriganți, calomniatori, și fabricanți de denunțări anonime miserabile, — cu cuibul în Constanța și cu sucursale și filiați în Tulcea, Isaccea, Ostrov și Hârșova și alte localități“.

„Această onorabilă și activă asociație, este dirijată de aici din Constanța, de către un grup de..... persoane, cari sunt datoro a se ocupa cu morala și cultura, iar nu ași face profesiune din imoralitate și mișelie“..... — Am reprodus textual.

Ziarul local „Sentinela Dobrogei“ sub titlu „La Vreme“ răspunde în numărul de la 15 corent între altele următoarele:

„Corespondentul are dreptate însă când protestează în contra organizației camoristice dobrogene de birfitori, intriganți, calomniatori și fabricanți de anonime miserabile cu cuibul în Constanța și cu sucursale și filiați în Tulcea, Isaccea, Ostrov, Hârșova și Megidia pe care de sigur a scăpat-o din vedere. Plini de indignare și noi ne ridicăm contra acestei asociațiuni, care na-având curajul convingerei, de ani, prin scrisori anonime, prin mijloce nedemne, a căutat să compromită și să sdrobească tot ce este de inimă și a fost da caracter în Dobrogea. Ca șobolanii ascunși sub pământ au ros pe dedesubr la întuneric, și n'au avut curajul de a afirma cel mai mic lucru pe față, fiind împovărați de mult păcate“.

„Suntem alături cu corespondentul de a demasca această asociație, și cu fapte numeroase și precise putem să dovedim în ori-ce moment rolul pe care l'a jucat această asociație împedcând ori-ce având și dezvoltare românească din această provincie“.

Care va se dica, există o asemenea asociație!? Și ea e „dirijată de persoane care sunt datoro a se ocupa cu morala și cultura“.....?

Frumos „cuib“ de culturaști, și mai frumos „grup“ de moralisti, așezați în Dobrogea! Am putea sili pe confrății, mai ales dela „Țara“, ziar oficios și serios, să vorbească, să se esplice; căci am auzit și noi ceva dar... mai bine să insistăm pe lângă d-l Ministru respectiv, șeful cultelor, să caute, căci are mijloce, să descopere și să estirpeze acest miserabil cuib de... pupaze, de imoralitate și mișelie, ce amenință să pestilențieze trupul feciorelnic al Dobrogei.

Rugăm pe d-lu Ministru cu tot dinadinsul să facă această anchetă, pedepsind pe cei compromiși de asemenea uneltiri criminale.“

Până acum nu s'a făcut nimic alt de cât ni s'a platit nouă streini cu desavêșire de această întreprindere scabrôsă, o polița

trasă asupra ne din Constanța, cu gând negresit că vom deveni falși.

Dar, cestiunea nu e aci. Cestiunea e: există sau nu există printre dascălimea din Dobrogea o *asociație camoristică*, cu sediul în Constanța? Ziarul guvernamental *Tara* afirmă, și *Sentinela Dobrogei* ziar local, redactat de doi profesori de la Școala Normală, confirmă existența unei asemenea nobile asociații.

Rumorea publică șopteste cu glas tare numele a doi domni miniștrii actuali, și a unui fost prefect, victime ale acestei „haite“ de mișei, căreia nu i-ar lipsi nici subiectul, pe care totdeauna îl căuta întîiu un renumit prefect de Poliție al Parisului: „la femme“.

De aci se află în Constanța eminentul profesor universitar, d. Gavănescu, Inspector general al învățămîntului secundar. Ne permitem a-l ruga să se ocupe de această cestiune, și făgăduim că-l vom crede pe un singur cuvînt ce ne va transmite: da sau ba, nu există această asociație.

Cu această ocazie să ne permită d-lu Șef al învățămîntului secundar din țară să pună în vedere următoarele:

La 100 de învățători din jud. Constanța sunt numai 6 sau 7 la sate bulgărești, iar la cele turcești nici unul.—Legea obligativității învățămîntului nu se va putea aplica nici o-dată în satele tatărești;—rugăm pe d-lu ministru să încerce numai. — Ast-fel fiind, ce noimă are Școala Normală din Constanța cu limbele ei turcă și bulgară, a cărei clădire s'ar fi contractat deja? Locurile fiind complete, iar sorta învățătorilor regulată deja după concursul din Maiu, întrebam: unde se vor plasa cei 25 absolvenți ai fie-cărui an, mai ales ca acești absolvenți nu pot fi primiți ca învățători peste Dunăre?

N'ar fi destul o secție pentru aceste limbi în școala normală din Galați? Vroiesce d-l Ministru al Cultelor să învețe pe copil românii din Dobrogea aceste două limbi? La ce??

N'ar fi mai cu minte un gimnasiu, cerut de atâtea ori prin

petițiuni colective, pentru cei 400 absolvenți anuali ai celor 14 școli primare și atâtea rurale din județ?

Încă un cuvînt: Ce titluri se cer institutorilor aspiranți la provisoriatul din Maiu? Fața cu legea instrucțiunii, numai stagiul, pare că n'ar fi destul.

Rugăm pe d-lu Inspector să ne ierte că-l punem întrebările așa cum sunt formulate. Făgăduim că ne vom ocupa de fiecare cestiune în parte, începînd chiar cu numerile viitoare.

P. G.

Societățile de asigurare

În discursul pe care l'a rostit ieri în Cameră d. N. Filipescu cu privilegiul discuțiunii legii minelor d-sa cu drept cuvînt s'a ridicat contra procedurilor societăților noastre de asigurare, care se gîndesc pururea la dividende grase de împărțit și în schimb se preocupă foarte puțin de interesele asiguraților.

Procesele zilnice care și iau desnodămîntul înaintea tribunalelor, sunt dovezi pipăite despre spiritul de rapacitate al acestor societăți.

În momentul contractării asigurării, se face clientului înlesnirile cele mai mari, se plimbă pe dinaintea ochilor săi perspectivele cele mai frumoase. Când sună însă *le quart d'heure de Rablais*, când e vorba de plată, atunci clientul se întalnește la fie-care pas cu greutăți neprevăzute, nelichipuite.

Dacă e om cu ceva energie și găsește dreptatea înaintea tribunalelor, dacă este însă mai simplu — și de! oamenii cei simpli formează majoritatea — atunci clientul închide hapul și trage cu buretele peste pretențiunile sale.

Fluctisat de șicanele ce i se fac, nevoit să se întorcă de zece ori din fundul unui județ, nenorocitul client, după ce a cheltuit pe la hoteluri și cu saursari de tot soiul sume însemnate, se mulțumește la urma urmelor cu propunerile societății, adică primește 10.000 de lei în loc de 40.000 care i s'ar cuveni.

Trebue să mai adăugăm că pentru a asigura mersul liniștit, neturburat al operațiunilor de acest soi, pentru a nu ridica furta în contra lor, societățile de asigurare au dibăcia să-și compue consiliul de ad-

ministrație cu oameni politici de frunte aleși din toate partidele.

Omul de partid îndată ce se găsește într'un asemenea consiliu de administrație declară că el în asemenea instituțiunii *nu face politică*, și ca unul ce nu face politică, permite directorului societății să lucreze cum știe și cum voeste.

Rezultatul acestei stări de lucruri. Îl cunoștem și l'a somnalat d-lu N. Filipescu în discursul său: specula merge bine, interesele sociale merg strună, dar publicul este spoliat.

E prea mult timp de când această spoliare se petrece, pentru ca guvernul că nu-și arate puțin dîntul.

(Timpul)

LIGA

Pentru unitatea culturală a Românilor

Secțiunea Constanța.

INSCIINȚARE

No. 3, 1895 Aprilie 20.

Comitetul central executiv al Ligii Culturale a fixat congresul Ligii pentru zilele de 21 și 22 Maiu, a. c. și conform art. 28 din statute fie-care secțiune urmează să fie reprezentată la congres de delegați în proporțiune de la 1 la 25 de membrii.—Se aduce la cunoștința tuturor D-lor membrii ai Ligii atât din localitate cât și din județ ca, Joi 11 Maiu viitor, a. c. (Înălțarea Doamnei) să se întrunească în adunare generală în orașul Constanța, urmînd a se rezolva următoarele cestiuni:

- 1). Alegerea delegaților pentru congres.
- 2). Alegerea comitetului definitiv al secțiunii pe termen de doi ani.
- 3). Alte cestiuni și propunerii ce se vor mai ivi. Aceste cestiuni fiind de un interes primordial pentru Ligă, facem cel mai călduros apel la patriotismul D-lor membrii, rugându-se să nu lipsească cu nici un preț de la această adunare generală.

Tot de o-dată se face cunoscut că pot participa la lucrările congresului ori-ce membru din ori-ce secțiune a Ligii, însă numai cu vot consultativ.

p. Președinte, P. Grigorescu

p. Secretar, C. Rădol.

PUBLICAȚIE

Direcțiunea Serviciilor hidraulice
Întreținerea portului Constanța, avînd a da în antreprisă furnitura

materialelor necesare pentru întreținerea cheurilor și a bastimentelor, pe periodul anului financiar 1895/96, publică acesta spre cunoștința amatorilor. Furnitura, împărțită în 5 diferite loturi, cuprinde:

Lotul I. Ferăria și metaluri diverse, cui de sârmă.

Lotul II. Materiale colorante, de uns, șters luminat și mărunțișe.

Lotul III. Cement Portland.

Lotul IV. Carbul Cardiff, pentru bastimente și forges.

Lotul V. Lemnăria de brad (după lapi și lemn ecarisat).

Condițiunile detaliate și cantitățile aproximative se pot afla la biroul Serviciului Intreținerii portului Constanța, strada Mahometană, în toate zilele între orele 9 și 11 a. m.

Oferte sigilate se vor primi până la 5 Mai, orele 10 a. m. pentru fiecare lot în parte, de sub-semnatul Șef de Secțiune.

Adjudecarea ofertelor celor mai favorabile se va face în termen de 15 zile după deschiderea lor

Constanța 20 Aprilie 1895.

Șeful Secțiunii, Inginer, M. Wegner.

No. 111.

Informațiunii

Amintim abonaților noștri că mâine Duminică la 2 p. m. vor avea loc alergările de cai organizate de d-l C. Pariano la Hasancea. — Cum ziua de mâine promite a fi o zi foarte frumoasă, și fiind și serbătorea populară la câmp a întregel populațiuni dobrogene, creștini și mahomedani, ar face bine onor: direcție a drumului de fer să facă un tren de plăcere până acolo. Suntem siguri să s'ar acoperi cu prisos cheltuelile.

Oficiantul telegrafo-poștal din Canara, nu era dispărut, după cum anunțasem în numărul trecut, nici bani de ai Statului n'a sfetarisit, ci s'a dus numai pentru câte-va zile, cu permisie, peste Dunăre, să-și aranjeze niște socoteli. — Rectificăm dar erorea făcută.

Gingașa copilă a cărei morțe a jeli'o mai zilele trecute întreg Caramuratul, era sora amicului nostru Ion V. Popa, iar nu fiica-sa după cum din scăpare de condei am anunțat, densusul nefiind însurat

D-l Ovid Cratero s'a numit șef al ocolului silvico domenal Caramurat. Felicitărele noastre.

Societateu de Navigațiune Imperială
Ottomană

„IDAREI MAHSOUSSE“

Agenția din Constanța

Se aduce la cunoștința onor. Public, că Marți 18 Aprilie pleacă din Constantinopoli cel d'Intein vapor al Societăței pentru Burgas-Varna-Constanța. aci va sosi Vineri 21 corentel, de unde va pleca în aceeași zi pentru Sulina Tulcea, Galați și Braila. Se va întorece aci Vineri 28 corentel, tot prin aceste porturi, de unde iar va pleca în aceeași zi pentru Varna, Burgas, Constantinopoli.

Intinerariul acestei Societăți va fi stabilit precum urmază.

Plecarea din Constantinopoli în fiecare 15 zile Marți și sosirea aci Vineri; în aceeași zi plecarea d'aci pentru Sulina, Tulcea, Galați și Braila.

Plecarea d'aci în fiecare 15 zile Vineri pentru Varna, Burgas Constantinopoli.

Pentru mai multe informațiuni a se adresa la agenția acestei Societăței.

A. Macri & Ch. Hall
in port

Constanța 15/27 Aprilie 1895.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

36—Piața Independenței—36 GR. M. GRIGORIU 36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA.

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie; precum:

Papeterie bogat montată cărți școlastice, de științe și diferite romane în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCARII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tactura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afize, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimare și registre necesare Domnilor Perceptori, Onor. Primărilor și Epitropicilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se poate de moderate.